

บทที่ ๕

สรุปและขอเสนอแนะ

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบครอบครัวกับการเจริญพันธุ์ในเขตชนบท ประเทศไทยครั้งนี้ ไม่อาจจะกล่าวเพื่อให้อ่างเป็นหลักโดยทั่วไปได้ว่า ครอบครัวไทยที่แท้จริงนั้น มีลักษณะเป็นเช่นไร

ครอบครัวขยายของไทยไม่มีลักษณะที่บ่งให้เห็นได้ชัดเจนอย่างเช่นครอบครัวขยายของจีนและอินเดีย แต่กลับอยู่ในสภาพแห่งความหมุนเวียนซึ่งเกิดขึ้นสองระยะในช่วงชีวิตของตน ระยะแรกเมื่อเริ่มทำการสมรส คู่สมรสยังอาจจะอาศัยอยู่ในครอบครัวเดิมไปก่อน เพื่อผดุงฐานะทางเศรษฐกิจ หรือเพื่อนำเอาคู่สมรสเข้าไปช่วยงานในครอบครัวชั่วระยะเวลาหนึ่งก่อน ต่อมาเมื่อฐานะดีขึ้นหรือเมื่อได้ช่วยครอบครัวระยะเวลาหนึ่งแล้ว จึงได้ย้ายออกไปตั้งครอบครัวเป็นอิสระ ถ้ามองดูสภาพเดิน ๆ แต่เพียงเท่านั้นก็จะเห็นว่าครอบครัวไทยมีลักษณะเป็นครอบครัวขยาย แต่เมื่อคู่สมรสต่างตัวได้ย้ายออกไป สภาพครอบครัวจะกลับเป็นครอบครัวเดี่ยวทันที และเมื่อถึงระยะที่สองคือเมื่อบุตรของครอบครัวที่แยกไปเป็นอิสระทำการสมรสและนำเอาคู่สมรสของตนเข้ามาอาศัยอยู่ด้วยอีกชั่วระยะเวลาหนึ่ง ปรากฏเป็นสภาพแห่งความหมุนเวียนดังกล่าวแล้ว

จากตัวอย่างที่ทำการศึกษาที่ได้พบว่า มีครอบครัวเดี่ยวมากกว่าครอบครัวขยาย น่าจะเป็นเพราะคู่สมรสได้อาศัยอยู่ในครอบครัวขยายมานานพอสมควรแล้ว จึงแยกบ้านของตนไปอาศัยอยู่เป็นอิสระ ในขณะที่ได้ปรากฏพบว่าสตรีที่สมรสแล้วในครอบครัวเดี่ยวเป็นผู้ที่มีลักษณะการเจริญพันธุ์สูงกว่าสตรีที่สมรสแล้วที่อาศัยอยู่ในครอบครัวขยายนั้น อาจเป็นเพราะเมื่อแยกบ้านไปอยู่เป็นอิสระนั้น จำนวนบุตรก็มีมากอยู่แล้ว

ความเชื่อบางอย่างของชาวชนบทต่างไปจากชาวเมือง ด้วยความไม่รู้เรื่องเทคนิควิทยาการใหม่ ๆ อย่างแจ่มแจ้งประการหนึ่ง ด้วยความกลัวอีกประการหนึ่ง วิธีการวางแผนครอบครัวที่ใช้ได้ด้อย่างยิ่งจึงไม่แพร่หลายไปในหมู่ชาวชนบท ใครมีลูกมาก ๆ ก็ไม่คิดว่าเป็นเรื่องที่แก้ไขและควบคุมกันได้ ตรงกันข้ามผู้ที่มียูกมาก ๆ กลับมีความเชื่อว่าเป็นเรื่องตามบุญตามกรรมในเมื่อตนเป็น

คนพันธุ์ดกก็ต้องมีลูกมาก ๆ

การศึกษาของคู่สมรสไม่ใคร่ช่วยทำให้คู่สมรสคำนึงถึงการมีบุตรมากน้อยของตนเลย ขณะเดียวกันคู่สมรสไม่ได้ใช้การตัดสินใจของตนเองเกี่ยวกับจำนวนบุตร แต่ปล่อยให้เป็นเรื่องของธรรมชาติ จำนวนทารกคลอดออกชีวิตของสตรีที่สมรสแล้วขึ้นอยู่กับอายุเมื่อแรกสมรสเป็นสำคัญ ถ้าทำการสมรสได้เร็วก็เป็นผู้มีบุตรมากเป็นส่วนใหญ่

ในการศึกษาครั้งนี้ ข้อมูลที่ใช้ศึกษาอาจไม่มีความสมบูรณ์พอที่จะช่วยให้ทราบรายละเอียดต่าง ๆ ให้เห็นได้ชัดมากขึ้น ทั้งนี้ สตรีที่สมรสแล้วที่เป็นตัวอย่างของการศึกษาไม่ได้รวมสตรีที่สมรสแล้วที่มีอายุตั้งแต่ ๒๐ ปีขึ้นไป ด้วยเหตุว่าสตรีสูงอายุที่สมรสแล้วเหล่านั้นได้ผ่านวัยการเจริญพันธุ์ไปแล้ว อีกประการหนึ่งผู้ตอบว่าไม่รู้ ไม่ทราบ และไม่ตอบ ซึ่งเป็นตัวอย่างที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง ก็ไม่ได้นำมาศึกษาด้วยในคราวนี้ คำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์อาจไม่มีความเที่ยงตรงตามความเป็นจริง การใช้วิธีการศึกษาบางเรื่องในบางครั้งก็ไม่เหมาะที่จะนำมาใช้ศึกษาในท้องถิ่นชนบท เพราะเป็นเรื่องของชาวเมืองบางคนเท่านั้น เช่นระดับการศึกษา การประกอบอาชีพนอกบ้าน ภายหลังจากการสมรส และการเลื่อนการสมรสเพราะขาดปัจจัย และอื่น ๆ

นอกจากนี้การวิเคราะห์ตัวเลขโดยแบ่งประเภทต่าง ๆ ละเอียดจนเกินไป ก็ทำให้ตัวอย่างกระจายมากจนเกินไป เช่นการแบ่งแบบของครอบครัวเป็นลักษณะต่าง ๆ การวิเคราะห์บางเรื่องก็ไม่พบความสัมพันธ์ของข้อมูล

การศึกษาลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างแบบครอบครัวและการเจริญพันธุ์ในเขตชนบทประเทศไทย ปี ๒๕๑๒ นี้ เป็นเพียงการศึกษาจากท้องที่ชนบทที่ตกเป็นตัวอย่าง หากได้มีการศึกษาในเขตอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตตัวเมืองเพื่อเปรียบเทียบดู อาจช่วยทำให้เห็นความแตกต่างและลักษณะพิเศษมากไปกว่านี้ เพื่อช่วยให้การศึกษาเกี่ยวกับลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างแบบครอบครัวกับการเจริญพันธุ์ในประเทศไทยได้ผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเรื่องอื่น ๆ อีกต่อไป